

Les escenes dels

Rock i geografia

Una de les moltes variables per analitzar i classificar la música popular contemporània és la geografia. Nova Orleans, Chicago, Memphis, Detroit, Nova York, Londres, Los Angeles, Liverpool, San Francisco, Manchester, Seattle, Glasgow o Bristol són ciutats —com es pot veure, concentrades totes, no per casualitat, en territoris anglosaxons— que han tingut en diferents moments de l'últim segle actives escenes musicals locals, amb un segell propi, una espècie de denominació d'origen que provoca que el nom de la ciutat per si mateix aconsegueixi evocar moltes coses al melòman mitjà. I no sempre són les mateixes: Seattle, per exemple, es va convertir a principi dels anys noranta en la capital mundial del *grunge*, però fins llavors era sobretot la ciutat on havia nascut Jimi Hendrix. I evidentment no és el mateix el Londres de Carnaby Street en els seixanta que la ciutat que va viure l'explosió *punk* del 1977 i el *brit-pop*, 15 anys després. I Detroit vol dir per a alguns el soul amable de Motown i, per a d'altres, el rock indomesticable dels Stooges i MC5. Qüestió de gustos. Dins d'aquest fenomen global que és el rock —si encara es pot parlar de rock en un univers musical cada vegada més fragmentat—, les escenes locals han tingut molta importància: aquella música que van convertir en

músics gironins

fenomen universal Elvis i els Beatles va anar agafant tonalitats específiques en cada país, i també en ciutats que estaven molt allunyades del circuits principals del rock internacional. Evidentment, les comarques gironines no han quedat aïllades de tota aquesta revolució incruenta, ni de bon tros, i fins i tot es pot dir que han estat més actives musicalment que altres zones de Catalunya i de la resta de l'Estat més denses en població i infraestructures. També aquí hi ha hagut tota una sèrie d'escenes musicals locals que s'han desenvolupat amb les seves pròpies dinàmiques i són reconegudes arreu del país per la seva singularitat i, en alguns casos, per mostrar un potencial creatiu que sorprèn encara més quan esclata lluny de les grans àrees metropolitanes. Les escenes musicals de la Bisbal d'Empordà, Sant Feliu de Guíxols, Banyoles o la Celler de Ter són bons exemples d'aquest fenomen. Per les dimensions d'aquestes poblacions i per altres factors dinamitzadors que canvien en cada cas, les seves escenes han estat o són encara molt riques en grups musicals, i de vegades també en infraestructures que els complementen: festivals, estudis de gravació, locals de concerts, centres de formació musical... En ciutats més grans, com Girona o Figueres, les escenes són més àmplies però també acostumen a ser menys homogènies i no tenen una identitat tan definida, tot i que sempre s'hi poden observar alguns trets diferenciats autòctons. Amb totes les seves mancances i virtuts, aquestes són les escenes de la música gironina.

Xevi Castellón és editor i músic.

El misteri de l'estany

Algunes claus de la música de Banyoles

Banyoles i la seva comarca són una terra de misteris. Més ben dit, una terra de mites i misteris. L'estany i el seu entorn alimenten fenòmens que avui dia no tenen cap explicació. Un d'aquests fenòmens és el per què una comarca tan petita i allunyada dels grans centres culturals s'ha convertit, des de fa dècades, en un brollador artístic tan continu, singular i plural. En l'àmbit musical, la ciutat ha destacat per acollir propostes musicals independents, genuïnes, que caminen gairebé sempre pels marges de la comercialitat. Analitzar quins són els motius de la manera de fer banyolina és una feina gairebé impossible, però el que sí que es pot afirmar és que els banyolins i banyolines sempre han sabut absorbir i assimilar les propostes artístiques més modernes, modificar-les i fer-les seves.

És a dir, «banyolitzar-les». I com ho fan, això? Doncs afegint al còctel una miqueta de comarcalitat —sobretot ens els girs lingüístics—, un pessic d'excentricitat i una observació irònica de la vida.

XAVI TEIXIDOR > TEXT

Des d'un punt de vista històric, el rock i el pop entren a Banyoles als anys seixanta, però és amb la mort de Franco i amb l'arribada de la democràcia quan comença realment l'explosió del rock al Pla de l'Estany. A principi dels anys vuitanta va florir a la ciutat un fort interès pels estils musicals que procedien del rock, tant el d'influència anglesa o nord-americana com el procedent de Madrid i la seva «mo-

vida»; de part catalana, la influència principal arriba de la mà de Jaume Sisa i de Pau Riba. Els músics, molts d'ells autodidactes, van prendre com a models els grups que els arribaven a través de les ràdios i, els més afortunats, de discos i revistes que adquirien a l'estranger, com és el cas de Lluís Cos-

>> *Cobi reinterpretat en un disc de Rouse.*

Una font d'influència important també van ser els pubs musicals que existien a l'època a Banyoles, com el Magrill's o el Club 20

tabella, de Kitsch, que afirma que gràcies a les estades de la seva germana a l'estranger podia adquirir discos que aquí era impensable trobar en aquell moment, i que es van convertir en cabdals per teixir el seu futur discurs musical. Segons Tomàs González (I-6) i Balta Navarro (Líquid), una font d'influència important també van ser els pubs musicals que existien a l'època a Banyoles, com el Magrill's o el Club 20, que punxaven música que anava des dels Beatles a Pink Floyd, passant pels Stones i Creedence, o grups de la «movida» madrilenya, fet que va impulsar molts joves a adoptar un nou estil de vida basat en la imatge i la música dels seus ídols. Tot això va derivar en l'aparició de moltes bandes dedicades al pop rock, com els Lokus, Xarxa, Isis, els Dandies o l'Orquestra de Sant Martírià, que avui dia ha reprès la seva activitat musical.

La creació musical banyolina d'aquells anys també va fortament lligada als dos centres de formació secundària que existien a la comarca en aquell temps. «L'Insti» i «la Profe» es convertiren en els principals nius de gestació de grups d'estils que anaven del pop i el rock al *punk* i el *hardcore*. A la Profe hi neixen grups com Líquid, Lokus o els Fulano de Tal, i a l'Insti apareixen els HHH, els Stornuts o els Dandies, que amb el temps es convertirien en Kitsch. Segons Costabella, de Kitsch, avui dia els instituts ja no són aquella font de grups que va ser trenta anys enrere. Ni són tampoc els aparadors musicals que van arribar a ser, ja que era a les festes d'institut que feien per sant Tomàs (festa dels estudiants) a l'antic teatre dels Catòlics on els grups podien mostrar el seu art en públic.

Aquella era l'època del «fes-ho tu mateix», i d'actuacions a festes de barri, a càmpings i a bars com el Magrill's o als Catòlics, sempre obert als grups banyolins, i que s'ubicava on hi ha ara l'Auditori de l'Ateneu i el seu bar, que són els centres municipals on avui dia es pot gaudir de música en directe. Els escassos recursos tècnics i econòmics que existien obligaven els grups a fer malabarismes casolans per poder gravar les seves maquetes. D'altra banda, els cartells que anunciaven els concerts eren petites joies artístiques que mostraven la relació que sempre ha existit entre les arts plàstiques i la música a Banyoles.

JAUME RIBERA

STEFFI GABRIELLE TEMPESTI

La dècada dels noranta

Una dècada més tard, aquest moguda musical gestada als vuitanta va convertir el Pla de l'Estany en una de les comarques amb més grups de rock de Catalunya. Els locals de Mata —unes granges convertides en petits locals— acollien molts joves amb inquietuds musicals. Hi tocaven grups com Xuxu de Pus, Habeas Corpus i Pulmons Negres.

>> *Kitsch, a dalt, el 1989, i a sota, en una imatge recent, abans de tornar a ser trio.*

En els anys vuitanta, Banyoles va ser una de les ciutats que va tenir més grups amb enregistraments discogràfics

>>> El grup Praga i, a sota, Fang. A la dreta, HHH, disc compartit amb Vitu's Dance. A la darrera imatge, el disc Segueix el joc del grup I-6.

A d'altres granges i espais habilitats com a locals hi tocava gent com Josephine Libido, Achtung, Freud, Kermit i d'altres grups que aportaven una riquesa musical i estilística que es mani-

festava a les festes de barris, a les discoteques com l'U (més tard l'L-7) o el Blau, als bars com l'Europa o a les

cases ocupades que van existir a la Banyoles post-olímpica. Aquella època, Banyoles va ser una de les ciutats que va tenir més grups amb enregistraments discogràfics: HHH es convertien en referents del *hardcore* europeu, amb discos que avui dia es consideren de culte, com per exemple *Homo Homini Lupus* o *Deep Wound*, cantat en anglès, amb un estil més melòdic i signat com a Rouse. La banda de *trash* Pulmons Negres també enregistra dos discos, i el pop rock d'I-6 (els antics Isis dels vuitanta) es fa present en l'escena del rock català amb el disc *Segueix el Joc*, produït per Pep Sala, de Sau, grup de qual seran taloners durant tota una gira. Dins d'aquesta òrbita apareix el disc *Tu Rai*, de Zoo-il·lògics, i els discos d'Apus i Terratèmol. La vessant musical més *indie* ve de la mà de formacions com Dissonance o de Lothar Shapiro. Per la seva banda, Fang, el projecte de Met García i Mariona Aupí, grava quatre discos i es converteix en una de les formacions més aplaudides per la crítica i el públic de tot l'Estat.

Amb tot, la banda que més ha influenciat els músics banyolins i que més repercussió ha tingut arreu de Catalunya ha estat Kitsch, el grup de Lluís Costabella i Joan Pairó. Aquesta formació ha gravat discos que s'han convertit en imprescindibles per estudiar la música al nostre país: un discurs líric mai sentit en llengua catalana i una música que fa mal, intriga i obsessiona alhora. Avui dia, Kitsch continua treballant des de l'autogestió més convençuda: gravant, distribuint i rescatant material antic des del seu lloc web.

Bona salut rockera

Tot el camí fet per tants i tants grups de joves ha permès que avui dia Banyoles continuï tenint una bona salut rockera. En altres paraules: la inquietud no ha perdut força. El rock i totes les seves branques es mantenen amb fermesa, a Banyoles. L'autoedició és una característica de la música banyolina. En aquest camp, hi podem trobar els irreductibles *indies* de Morgat Morgat, el *hardcore* d'NDR, el metall de 5 elements o Aladecorb, el pop d'aire folk de Laforet, la música d'autor de Panxi Badii i la força de grups joves de *punk* i *ska* com Rescat. La Senyoreta Descalça —projecte de Pol Valleró, excomponent de Jamboree Gang— ha guanyat darrerament diversos premis (són

La banda que més ha influenciat els músics banyolins i que més repercussió ha tingut arreu de Catalunya ha estat Kitsch, el grup de Lluís Costabella i Joan Pairó

finalistes del concurs internacional Woolf Festival) i acaben de realitzar el seu primer disc, que ha comptat amb la col·laboració de Jaume Pla (Mazoni) i de Cris Juanico. Pel seu costat sempre s'ha de destacar la feina de Carles Sucarrats al capdavant de Praga, grup que ha enregistrat quatre discos i que actualment té més presència arreu del territori.

Amb tot, l'arribada de les noves tecnologies ha modificat les regles del joc, i el seguiment de la salut musical dels grups ja no es pot valorar a partir dels seus discos. Les bandes banyolines, com la resta de grups d'arreu, també han canviat els seus hàbits de treball, i tots caminen pels camps de l'autogestió per a la producció i distribució de la seva feina —utilitzant les eines que proporciona Internet—, i més encara quan la ciutat ha perdut locals de música en directe. Perquè actualment, a banda dels equipaments municipals (l'Auditori o el bar de l'Ateneu, que realitzen una ferma tasca de promoció musical) o de les festes de Sant Martíria o la Mare de Déu d'Agost, hi ha pocs espais on la música rock tingui cabuda. Poques iniciatives existeixen avui dia que tinguin en compte el rock. El bar La Patagònia és un dels únics llocs de caràcter privat on els músics de qualsevol estil musical són benvinguts. I és que a la gent li continua agradant sentir música en directe, sobretot si tenim en compte que els espectacles del festival Aphònica (que es duen a terme cada estiu a Banyoles) tenen una bona acceptació de públic.

Segons Carles Sucarrats, de Praga, «el problema resideix principalment en els entrebancs legals que han d'esquivar els locals per poder organitzar concerts de rock, o el fet d'haver d'estar donat d'alta a la Seguretat Social, que impossibilita que molts músics amateurs puguin pujar de manera esporàdica als escenaris pels inconvenients que això suposa». Pol Valero (La Senyoreta Descalça) també troba a faltar espais comuns on tots els grups banyolins puguin actuar de forma continuada per mostrar les seves creacions. En aquesta direcció apunta també el comentari de Sucarrats, que afirma que els grups banyolins podrien comparar-se als de «l'escuderia de la Bisbal» pel que fa a la qualitat de les seves propostes, però la diferència rau en el fet que els del Baix Empordà tenien un local que els acollia contínuament i permetia la col·laboració entre ells (el pub

Tràmit), i la bona feina d'una discogràfica (Bankrobber) de gent del poble que va confiar en ells per al seu catàleg.

Per a molts músics de rock de la ciutat caldria alguna eina de promoció que fes més present la música banyolina al món. Es tractaria d'eines com el projecte Sonora, que va ser un bon intent de promoció de grups locals, però reformulades i adequades als nous temps. En definitiva, s'hauria de plantejar un espai participatiu i cooperatiu que mostrés amb eines d'avui dia la força artística i creativa que tenen els grups de Banyoles.

Xavi Teixidor és músic i editor.

>> A dalt, *Jamboree Gang*.
A sota, *La Senyoreta Descalça*.

Les bandes banyolines també han canviat els seus hàbits de treball i caminen pels camps de l'autogestió per a la producció i distribució de la seva feina

La gran família

La Bisbal d'Empordà s'ha convertit en un important focus de creativitat musical, sorgit d'un grup d'amics nascuts a finals dels setanta que van veure els seus primers concerts a La Tabacalera

Mazoni, Sanjosex, Miquel Abras, The Gramophone Allstars, The Gruixut's, Sanjays, Tarannà... Què passa a la Bisbal d'Empordà perquè hi hagi tantes propostes musicals interessants? Un grapat d'amics nascuts en un any d'importantes connotacions en la història del rock, el 1977, van començar a tocar junts en diferents grups quan eren adolescents i van poder veure els seus primers concerts a la ja mítica sala La Tabacalera, on bandes locals com ara Komando Moriles i Moriarty els van demostrar que pujar a un escenari no era una utopia. També ha estat fonamental per a la consolidació de l'escena bisbalenca l'impuls d'un segell discogràfic amb nom d'una cançó de The Clash: *Bankrobber*.

XEVI CASTILLÓN > TEXT

>> Portada del segon disc de Komando Moriles.

Entre moltes altres coses, la Bisbal d'Empordà ha estat sempre terra de bona ceràmica i de músics excel·lents. Només cal recordar que la centenària Principal de la Bisbal és la cobla oficial de la Generalitat de Catalunya. Però els nostres referents són, en aquest cas, més propers: tal com recorden Fredi Faure i Xavier Juanhuix en el seu llibre *Peluts, rockeros i ye-yés a la Girona dels 60* (Fundació Casa de Cultura de Girona, 2006), en els anys seixanta a la Bisbal ja funcionaven un parell de grups de rock: Els Splay's (1966-1970), que «feien versi-

ons en català de cançons conegudes i èxits del moment, dels Beatles, i també cançons tradicionals actualitzades per ballar, a l'estil dels Relámpagos»; i Blue Star (1968-1974), al qual es va incorporar el 1972 Carles Sanjosé, que després va formar El Faristol i el 1977 va ser pare d'un altre Carles Sanjosé, que ara és més conegut com a Sanjosex, un dels actors principals d'aquesta història.

Concerts a La Tabacalera

Fem un salt en el temps. El 1988, l'associació juvenil La Lluna Negra assumeix la gestió d'una sala municipal anomenada La Tabacalera, en la qual es faran, entre moltes altres

A la sala municipal anomenada La Tabacalera es faran, entre moltes altres activitats, desenes de concerts de grups catalans, estatals i internacionals

activitats, desenes de concerts de grups catalans, estatals i internacionals, amb una important presència de ritmes combatius com ara el *punk-rock* i el *ska*. La Tabacalera s'acabarà convertint en un important element dinamitzador de l'escena musical bisbalenca, que ja comença a generar les seves pròpies propostes: grups com ara Komando Moriles, La Família Manson, Club Moriarty i els veïns (de Casavells) Pixamandúrries. Fundats el 1989, els «skatalítics» Komando Moriles es convertiran en un dels grups més populars de les comarques gironines en els anys noranta, quan publiquen amb Tralla Records els seus discos *No retornable* (1994), *Recomendado por 28 de cada 27 fabricantes de lavadoras* (1997) i 44 (1999), abans d'acomiar-se amb el directe *Alive* (2002). Amb un directe molt potent i una repercussió important que els va fer tocar sovint arreu de l'Estat espanyol i en altres països, Komando Moriles és encara ara un referent per a les moltes bandes de *ska* que han sorgit arreu del país seguint en bona part el seu model i la seva manera desacomplexada de reinterpretar els sons jamaicans. A més, la presència de Komando Moriles, juntament amb la de grups que provenien directament de l'escola *punk* del 1977, com ara els «ramonians» La Família Manson i els més conscienciats Pixamandúrries, va crear la sensació que la Bisbal s'havia convertit en el contrapès musical de Girona, on continuava viva la influència de grups com ara Sopa de Cabra, Umpah-pah i tot l'anomenat «rock català», amb influències més clàssiques que s'havien de buscar en els anys seixanta i la primera meitat dels setanta. Una mica al marge d'aquest hipotètic conflicte entre escenes locals es mantienien altres grups com ara Club Moriarty, després anomenats simplement Moriarty, amb un pop-rock que bevia directament de les fonts de la *new wave* dels primers vuitanta.

El Big Bang bisbalenc

En la segona meitat dels noranta apareixen noves propostes com ara The Wonderful Baby Dolls, amb un trepidant pop ballable que neix amb vocació d'arribar al gran públic. En les seves files hi ha Miquel Abras, que en la dècada següent iniciaria una fructífera carrera en solitari. De fet, Abras forma part del reduït nucli dur on va esclatar

ROMÁN VÍÑAN

JORDI GELU - BANKROBER

Komando Moriles és encara ara un referent per a les moltes bandes de ska que han sorgit arreu del país

>> A dalt, Jaume Pla, més conegut com Mazoni i, a sota, Sanjosex.

MARTA PICH

>> **Miquel Abras.**

el Big Bang de l'actual escena bisbalenca, juntament amb Jaume Pla (Mazoni), Carles Sanjosé, Toni Molina i Carles Ramió. «Des d'adolescents estàvem barrejats de totes les maneres possibles en diferents grups, com ara Enderroc, amb el qual vam arribar a tocar a l'última època de La Tabacalera», recorda Pla. Jaume Pla explica així la seva visió del que ha passat a la capital baixempordanesa: «És un fet que a la Bisbal sempre hi

ha hagut músics, un fenomen diferent, no únic, però sí especial, que neix d'una suma de factors. Per a nosaltres va ser molt important poder veure en directe, quan érem adolescents, grups propers com ara Komando Moriles i Moriarty: vèiem que allò que ells feien era divertit i sobretot que era factible seguir el seu exemple, i t'entrauen ganes de fer-ho a tu també.

I de la mateixa manera que nosaltres ens fixàvem en altres grups, ara en surten d'altres per als quals nosaltres som el referent: hi ha per exemple un nou grup anomenat Massagran i el Calidoscopi, en què toquen dos nebots d'en Toni Molina.

>> **Komando Moriles.**

Ells tenen un tiet al qual sempre han vist tocar la bateria, i ho troben molt natural». Realment, el de Molina és un cas a part: ha estat i és bateria de desenes de grups, alguns dels quals han funcionat simultàniament, des de Jellyfish Skies (d'on també sortirà més tard el duet electrònic Mr Hubba y El Mono Inventor) fins a The Gruixut's, passant per les bandes dels seus amics d'adolescència, Mazoni, Sanjosex i Miquel Abras.

Bankrobber

Amb el canvi de mil·lenni, els músics bisbalencs es troben en ple procés de reinvençió: mentre alguns membres de Moriarty, Komando Moriles i The Wonderful Baby Dolls proven sort amb El Frenillo de Gauguin, un grup de divertides versions kitsch amb una estètica tan al·lucinant com el seu nom (una referència directa i implacable als donostiarres La Oreja de Van Gogh), Jaume Pla fa equip amb Richie Álvarez i Paco Jordi en un nou grup que primer es diu Holland i finalment Holland Park. Fan música en anglès, molt connectada a les últimes tendències de l'escena independent internacional, però amb un segell força propi. Holland Park va deixar com a llegat dos discos, *Welcome to Holland Park* (2002) i *Things were easier when we played music* (2003), que seran respectivament la primera i la quarta referència del catàleg d'un nou segell independent fundat majoritàriament per bisbalencs, Bankrobber, que es convertirà en un dels més actius i interessants del país i llançarà les carreres de Mazoni, Sanjosex, Guillamino, Espaldamaceta i altres propostes tant o més interessants.

Marçal Lladó, un dels membres de l'equip Bankrobber, té una opinió ambivalent sobre l'existència real d'una escena bisbalenca: «L'escena bisbalenca existeix i no existeix. Existeix perquè hi ha una connexió innegable entre els seus membres, ja que musicalment han crescut junts i les col·laboracions entre ells són àmplies i es porten a terme en els sentits més diversos. I no existeix perquè estilísticament és complicat posar en un mateix sac una sèrie d'artistes molt diferents entre ells. El que sí és evident és que la música ha servit per tornar a posar la Bisbal al mapa. Que un poble com el nostre surti a la premsa i a la televisió en forma de bona notícia, no

Miquel Abras forma part del nucli dur on va esclatar el «big bang» de l'escena bisbalenca, juntament amb Jaume Pla, Carles Sanjosé, Toni Molina i Carles Ramió

té preu». En tot cas, Lladó subratlla que Bankrobber no és un segell endogàmic ni excloent: «Mai no hem fitxat un grup pel fet de ser de la Bisbal, però tampoc no hem renunciat a cap grup bisbalenc per aquest motiu. Tenim el privilegi de conèixer de prop el que es cou al poble i, quan hi ha coses que ens criden l'atenció, per sort som els primers a veure-les. Jo crec que això no només passa a la Bisbal sinó que a cada poble, si busques amb lupa, hi pots trobar artistes molt interessants».

Acabada l'aventura de Holland Park, Jaume Pla es reinventa en solitari com a Mazoni. Debuta amb un disc en anglès, *7 songs for a sleepless night* (2003), però el seu següent treball ja serà en català: *Esgarrapada* (2006) el presenta com un dels nous grans talents de la música catalana, amb un llenguatge musical i poètic molt personal. Després vindran *Si els dits fossin xilòfons* (2007) i la confirmació d'*Eufòria 5-Esperança 0* (2009). Fidel a Bankrobber, continuarà publicant amb ells un directe acústic —que inclou 13 cançons— gravat durant una intensa gira de 31 concerts en 31 dies, *13.31* (2010), fins arribar al seu recent i també excel·lent *Fins que la mort els separi* (2011). Mazoni, un home que viu només per i per a la música, té el seu propi estudi mòbil, el Paracetamol, i exerceix sovint com a productor d'altres músics, per exemple dels últims discos de Miquel Abras i Sanjays.

No tan prolífic com el seu amic Mazoni, però sí força regular i sempre encertat, és Sanjosex, que també té una manera molt peculiar d'explicar el món que l'envolta, amb una combinació de nostàlgia d'altres temps i altres ritmes vitals menys accelerats, i de reivindicació del paisatge empordanès. Aquest arquitecte músic ha publicat fins ara tres discos, també amb Bankrobber: *Viva!* (2005), *Temps i rellotge* (2007) i *Al marge d'un camí* (2010).

Un altre bisbalenc nascut el 1977, com Mazoni i Sanjosex, és Miquel Abras. Va publicar el seu primer disc amb The Wonderful Baby Dolls el 1997, però va haver d'esperar gairebé una dècada per iniciar una carrera en solitari en què ha sabut mantenir un bon equilibri entre qualitat i comercialitat. Ha publicat quatre discos amb la discogràfica gironina Música Global: *Entre mil vidres trencats* (2006), *M'agrada sentir*

>> *The Gramophone Allstars.*

el que tu sents (2008), *Temps de zel* (2010) i *Equilibris impossibles* (2012).

L'escena bisbalenca, institucionalitzada fins i tot amb un CD recopilatori titulat justament així i publicat per l'àrea de Joventut de l'Ajuntament, està donant moltes altres sorpreses: bisbalencs són també Genís Bou, el líder de The Gramophone Allstars, amb tres discos en què el grup ha anat derivant del *ska* al jazz i altres gèneres; i Sisu Coromina, al capdavant de Tarannà, presentat en societat com «un grup de jazz que toca cançons». L'escena bisbalenca continua donant grates sorpreses com ara Sanjays, un grup jove i ple de vitalitat rockera i festiva, que ha publicat recentment el seu segon disc, *Laboratorium*, també amb Bankrobber i amb Mazoni com a productor. Realment, aquests bisbalencs són una gran família.

Xevi Castillón
és professor, editor i músic.

L'escena bisbalenca continua donant grates sorpreses com ara Sanjays, un grup jove i ple de vitalitat rockera i festiva

L'Empordà, nascut entre l'Eixample i el carrer dels Torrats

Des de Sopa de Cabra i Umpah-pah fins a The Pepper Pots, Sàvats i Radical Animal Beat,

Girona no deixa de produir bona música

L'èxit de la recent gira de reunió de Sopa de Cabra ha confirmat el grup gironí com un dels més importants de la història del rock català. Girona i la seva veïna, Salt, no han parat de produir bons grups durant l'últim quart de segle, alguns dels quals han generat un autèntic culte (Umpah-pah), altres han aconseguit traspasar fronteres i fer gires internacionals (The Pepper Pots) i també n'hi ha que, com La Suite Mosquito, haurien merescut tenir més bona sort. L'escena musical gironina és rica en grups, però encara té importants mancances en altres aspectes relacionats amb la música, com ara la sala per a concerts de mig format que l'associació Orella Activa reclama des de fa temps.

ALÍCIA MARTÍNEZ > TEXT

>> *Tres dels components de Sopa de Cabra: Joan «Ninyín» Cardona, Francesc «Cuco» Lisicic i Gerard Quintana.*

L'Empordà, un himne generacional, no va néixer al carrer dels Torrats sinó al barri de l'Eixample gironí, on es va formar Copacabana. La formació de Josep Thió i Jaume Ruffi, sumada a Ninyín's Mine Workers Union Band, de Joan «Ninyín» Cardona i Francesc «Cuco» Lisicic, va ser l'origen de la banda més cèlebre que han parit les pedres de Girona: Sopa de Cabra.

La banda gironina va abanderar el mal anomenat rock català, etiqueta plena de

Es pot considerar Sopa de Cabra una banda gironina en els seus dos primers discos: Sopa de Cabra (1989) i La Roda (1990)

prejudicis per a música d'un determinat estil cantada en català. Però abans d'això, entre els anys 1986 i 1991, els Sopa van ser una banda alternativa que es va sumar a la contracultura gironina, els moviments okupes i d'insubmisos i a l'efervescent moviment contra la variant de Sant Daniel.

A finals dels vuitanta, el carrer Nou del Teatre (popularment conegut com el carrer dels Torrats, amb *antres* com el Salsitxa, el Freaks, el Potser o el Padules, heroic supervivent) va ser un dels punts de trobada dels moviments alternatius, integrats per tribus urbanes de procedència diversa, amalgama que va propiciar l'aparició de moltes bandes. Alguns, com Many Oplins Band, Swing Sec, Chuck Birres Band o els mateixos Copacabana, van ser l'origen de formacions que van destacar en l'escena local, com Umpah-pah, Sui Generis o Sopa de Cabra.

Es pot considerar Sopa de Cabra una banda gironina en els seus dos primers discos: *Sopa de Cabra* (1989) i *La Roda* (1990). Un cop els va arribar l'èxit i van saltar a l'*star system* català, van desconnectar de la societat gironina. Al contrari dels Sopa, Sui Generis, banda comandada per Jep Prades, no va transcendir més enllà de les comarques gironines, mentre que Umpah-pah, liderats per un carismàtic i més que excèntric Adrià Puntí, es va convertir en estendard de l'escena gironina després de publicar *Raons de Pes*

amb la popular *Catximba* (i *Els Rostolls d'Angelina*).

L'any 1988, Girona va estrenar un nou espai de concerts que serà recordat sempre més pels que el van gaudir: les Casernes, on en aquells moments l'activitat militar era mínima i es reduïa a una seu administrativa. El van estrenar El Último de la Fila i hi van passar bandes com Mecano, Rebeldes o Loquillo. L'any 1990 hi van actuar Umpah-pah i Sopa de Cabra, en un concert retransmès pel Canal 33 que va representar la consagració de l'escena gironina.

Al principi dels noranta, i paral·lelament a l'alternativa dominant, es va forjar una escena encara més alternativa, amb orígens a Sarrià de Ter i lligada al moviment antivariant abanderat per grups com Peces in The River, Confusion-Fusion, Exterminio, Hugger Mugger o Parriana, grup de culte de l'escena *punk* gironina. A aquests, s'hi han de sumar Tipuaixí, de Salt, una de les bandes amb més transcendència des de mitjan anys noranta.

>> A dalt, Sàvats, en una imatge del videoclip de la cançó «El esqueleto». A baix, Adrià / Josep Puntí.

Umpah-pah i Sopa de Cabra van actuar a les Casernes, en un concert retransmès pel Canal 33 que va representar la consagració de l'escena gironina

JORDI CANÉ.

>> *Smoking Bambino.*
A la dreta, La Suite
Mosquito.

El moviment antivariant va acabar esclafat un cop es va desmantellar el carrer dels Torrats com a zona d'oci nocturn i, en conseqüència, com a punt de trobada i creatiu. A principis dels noranta, els seguidors es va desplaçar a Salt, amb dos espais de referència: l'Estació i la Maret, una antiga fàbrica ocupada, on es programaven concerts i altres «mogudes».

Probablement la transcendència dels Sopa va multiplicar la formació de bandes a principi dels noranta, amb una efervescència mai vista. El 1991, l'Ajuntament de Girona va cedir els espais de l'antiga CAMPSA com a locals d'assaig, que, juntament amb la Maret, on també assajaven grups, es van convertir en els nous pols d'atracció musical.

D'aquella època, i considerats el relleu dels Sopa actualitzats amb influències *grunge*, són Barri Baix, amb components de Santa Eugènia i Salt, però que no van arribar a les expectatives de consolidar-se en l'escena catalana. Van ser coetanis de bandes com Zit-zània (formada per Eduard Canimas, que al cap d'uns anys va caminar en solitari) i Lazy

Sundays, formació que va trencar esquemes reivindicant la psicodèlia i cantant anglès.

De la mateixa època i amb certa rellevància, cal esmentar Blues de Rostoll, Flirtin Peyotes, The Fabulosos Texastones o la banda de versions Astun Kiki, que liderava Gerard Quintana.

Moltes d'aquestes bandes van poder gaudir des de l'any 1993 d'un nou espai de concerts: La Pontenca, al Pont Major, per on van passar bandes de renom estatal com Mojinos Escocíos (als seus inicis), Los Enemigos o Daniel El Higiénico. En constant conflicte amb l'Ajuntament, el 1998 La Pontenca va ser clausurada, i un cop més es va desmantellar un punt de trobada musical.

Girona, però, continuava al capdavant de l'escena catalana. A la ciutat, hi operaven Música Global, una de les discogràfiques històriques que tallaven el bacallà en el rock català, i la productora RGB, creada a final de 1994 pels Sopa i Xavi Fortuny, que uns anys més tard van ser managers d'Els Pets i Lax'n'Busto i impulsors del Senglar Rock i del Black Music Festival.

Ja llavors, a Girona, hi operaven Música Global, una de les discogràfiques històriques que tallaven el bacallà en el rock català, i la productora RGB

>> *Electrotoylets.*

El castellà no se'ls posa bé

Canviar del català al castellà no va donar bons resultats als dos grups capdavaners de Girona. El 1993, després de l'històric concert al Palau Sant Jordi, Sopa de Cabra va publicar *Mundo Infierno* (1993). Al canvi d'idioma s'hi afegia un canvi estilístic, amb melodies i lletres més fosques, i una intenció més comercial que el públic no va entendre.

Per la seva banda, els Umpah-pah, amb tres discs en català —*Raons de Pes* (1991), *Bamboo Avenue* (1992) i *Bordell* (1994)— van repetir l'esquema dels Sopa amb els seus dos discos en castellà, *Triquiñuelas al óleo* (1994) i *La Columna de Simeón* (1996), treballs ben considerats per la crítica però amb poques vendes.

Umpah-pah es va dissoldre el 1996 amb la marxa d'Adrià Puntí, que va continuar la seva carrera en solitari. Puntí, apadrinat per Quimi Portet i altres músics referents del rock estatal, com Enrique Bunbury (Héroes del Silencio), ha publicat tres discos però, actualment, ja com a Josep Puntí, la seva carrera artística és incerta.

Sopa de Cabra es va acomiadar el 2001. Després de la seva dissolució, els seus components van emprendre camins diferents: Gerard Quintana i Josep Thió, en solitari, i la resta van formar Kabul Babà.

I arriba l'avantguarda

A les acaballes dels noranta, l'escena gironina va fer un gir cap a l'avantguarda i es van formar diverses bandes d'estètica i creativitat més arriscada que cantaven en anglès, amb repercussió diversa: Psychoine, Passion Fish, La Suite Mosquito o Not Lasting. Molts d'aquests van formar part del catàleg de la discogràfica gironina Moby Disc Records, també una de les botigues mítiques de música independent de Girona.

Aquesta època va coincidir amb un renaixement de locals on es programaven concerts a la ciutat de manera estable (Rosaleda, V.O., Cucut, La Impremta) i de manera puntual (plaça de les Botxes, Farres Universitàries a la plaça Sant Domènec...).

I als anys noranta, com a espai de referència de les rutes de techno i màquina, va

Molts dels grups gironins de les acaballes dels noranta van formar part del catàleg de la discogràfica gironina Moby Disc Records

destacar La Sala del Cel, un dels clubs més avantguardistes de l'Estat, que al cap d'uns anys i durant un temps també va programar música rock.

Aquest moviment d'estètica més avantguardista va tenir continuïtat al segle XXI amb grups com Carmen 113 o The Dirty Club, ambdós encara en actiu.

A principis del segle XXI, Girona continuava sense haver fet els deures en el sentit de donar continuïtat a un espai amb programació estable. D'aquesta i altres necessitats musicals, l'associació Orella Activa, creada el 2001, en va fer la seva bandera. El 2001, Orella Activa va sortir en defensa d'una escena musical aparentment unida però que amb els anys s'ha anat desinflant. El moviment musical s'ha desmantellat en diverses ocasions i no hi ha hagut respostes contundents. Amb tot, l'associació va aconseguir obrir a la música alternativa espais com l'Auditori de La Mercè i fer d'altaveu de les reivindicacions de l'escena musical.

El mateix 2001 s'inaugura a Salt la sala de concerts La Mirona, convertida actualment en un referent a Catalunya, però que mai no ha salvat la distància amb la ciutat de Girona, sobretot per la manca de voluntat política. Girona va continuar reclamant un espai per a concerts de format mitjà. La resposta de l'Ajuntament va ser obrir el

nou Auditori, inaugurat el 2006 i concebut com un Palau de Congressos, a la música alternativa, un format difícil d'encaixar. I fins avui, i fora de les iniciatives proves (Sonic, Tourmix, El Blau, El Cercle, Cloe...), la música alternativa de la ciutat s'hi ha de conformar.

Moviment sense tele

El moviment *punk*, nascut a Sarrià de Ter els anys vuitanta —que inicialment va tenir com a punt de trobada el GTI i un festival de referència als noranta, el Butirrocks, que reunia bandes catalanes i estatals del *punk* més extrem— és un dels pocs que ha tingut continuïtat fins a dia d'avui. De fet, *Apaga la Tele*, popular tema de Koma Etílica, banda de referència d'aquesta escena, dona nom a un col·lectiu que gestiona l'ATV a Sarrià de Ter des de 2003. Aquest espai, que disposa de locals d'assaig i una sala de concerts molt activa, ha vist créixer Fi-Asko, la banda més destacada de *punk* gironí en aquests moments.

Al segle XXI, l'escena *punk* i *hardcore* gironina s'ha mantingut activa i en convivència amb altres escenes independents molt vives, com la de Sant Feliu de Guíxols. Ha donat joies com Without, Kontroversia, Missing Dog Head, Bikini Summer, No way, Hurricàde o Aliment.

>> A sota, Tipuaixí.
A la dreta, Fi-asko
a l'ATV de Sarrià.

Apaga la Tele, popular tema de Koma Etílica, banda de referència, dona nom a un col·lectiu que gestiona l'ATV a Sarrià de Ter des de 2003

Profetes fora de la seva terra

Girona ha viscut sovint d'esquena als seus músics. Alguns han trobat l'èxit ben lluny, traspasant fronteres. Un exemple, The Pepper Pots, banda que recupera els ritmes soul i *rocksteady* dels anys seixanta, que ha fet gires per tot el món, inclosos els Estats Units i el Japó. Al país del sol naixent també hi ha fet dues gires Radical Animal Beat, banda de funk electrònic formada per excomponents de La Suite Mosquito, que ja preparen la tercera per al 2013. El cantautor gironí Smoking Bambino compta al seu historial amb més actuacions arreu d'Europa que a Catalunya.

I no podem oblidar en aquest recompte les bandes de percussió, amb gran tradició a Girona —amb referents com La Banda del Surdo, Bloc Quilombo o la banda dels Diablers de l'Onyar— amb moltes gires internacionals a les esquenes, que a Girona disposen d'un bon relleu de joves percussionistes.

L'actual escena musical de Girona I Salt inclou propostes tan diverses com ara Sàvats, La Banda del Yuyu, Costa 59, Boc Guru Special, Jose Domingo, Nadies, Ley de Faraday, Tom Hagan, Exhibion, Pulpopop, Ruido!, Morphem, Free Taxis, Elisma i Electrotoylets.

>> *Carmen 113.*

La creació de públics i d'una programació de música alternativa estable és encara una assignatura pendent. No s'ha aconseguit mantenir un espai que programi música en directe amb continuïtat. De fet, no n'hi ha cap que hagi resistit en els darrers 25 anys. A Girona han predominat els cercles elitistes i conservadors, i la intolerància a la música per part dels veïns per sobre dels moviments alternatius, que han quedat com a reducte de l'època gloriosa de la contracultura nascuda al carrer dels Torrats.

Alicia Martínez és periodista.

>> *A l'esquerra, Tom Hagan.*

A sota, The Pepper Pots amb Eli Paperboy Reed.

XÈNIA GASULL

MARCEL ASSÓ

Girona ha viscut sovint d'esquena als seus músics. Alguns han trobat l'èxit ben lluny, traspasant fronteres

Rap amb D0 gironina

El **hip hop gironí** va destacar per un estil particular, fresc i positiu enfront dels missatges agressius dominants, i va donar artistes reconeguts a escala internacional, com Geronación, Arianna Puello i Dj. Tillo

L'escena rapera gironina mereix un capítol a part en aquesta radiografia. El rap gironí va néixer a Salt a principis dels noranta amb Fuera de Control, origen de Geronación, un dels grups més reconeguts de l'escena estatal. La primera maqueta de Geronación, *Pa representar*, ja marca una línia diferenciada, segell identitari del rap gironí: un estil fresc, amb missatges positius i sentit de l'humor en les seves crítiques socials enfront dels missatges agressius que exhibia el rap espanyol. El 1997 editen el primer *maxi* amb Avoid Records, i actuen per primer cop en un festival de gran format, el Festimad, tot i que la filosofia del

grup passava més per les cases ocupades i per mantenir-se en l'underground.

En *el sitio* (Avoid, 1999), el primer LP de la banda, marca la seva època daurada, amb molts concerts a Europa i Amèrica del Sud, i el lideratge d'una escena gironina on començaven a despuntar altres figures que també van tenir relleu estatal i, fins i tot, internacional: Ari (Arianna Puello), Dj. Tillo, primer amb Skratch Comando (el primer grup de *turntablism* a l'Estat) i després com a Dj d'Orishas o Macaco, Nomah (acompanyant Ari i després en solitari), Dj Ero o l'MC Lexa.

>> Geronación,
en una imatge del 2005.

El rap gironí va néixer a Salt a principi dels noranta amb Fuera de Control, origen de Geronación, un dels grups més reconeguts de l'escena estatal

Tot i la repercussió internacional de Geronación, la banda només va percebre drets d'autor per la banda sonora de *Pau i el seu germà*, de Marc Recha, mentre que la resta de composicions mai no es van registrar a la SGAE. I és que la trajectòria d'aquesta banda va ser força particular: dos cops van rebutjar el fitxatge per BOA, en aquells moments la discogràfica més important de rap de l'Estat, que els podria haver catapultat a l'èxit absolut. Però no va ser així i, en canvi, Geronación es va trobar immersa en un dels casos de *beef* (conflicte entre rapers) més sonats de l'Estat: el 1999, Violadores del Verso publica *Mierda*, un tema en què l'MC Kase-O feia al·lusió directa a Metro, líder de Geronación. L'origen: les acusacions de «venut» del raper saltenc i unes presumptes amenaces telefòniques. Aquest fet va marcar un abans i un després. Mentre VV es convertien en el grup de rap més exitós de l'Estat, Geronación i l'escena rapera gironina van anar a la baixa. També s'hi van barrejar altres conflictes entre els rapers gironins i l'inici de la carrera estel·lar d'Ari. L'escena gironina es va dividir en dos bàndols, amb Metro i Ari com a principals rivals.

La trajectòria d'Ari, d'origen dominicà i saltenc des dels vuit anys, es va iniciar a mitjan anys noranta amb Bano i la formació N.O. Del KRIB (Nacidos Originalmente del Karibe) i més tard amb Discipulos del Micro. La seva fama supera l'escena gironina gràcies a una col·laboració amb El Meswi (El Club de los Poetas Violentos) el 1997, i el 1998 publica el seu primer treball en solitari, el *maxi El tentempié*, amb Zona Bruta. Des d'aleshores Arianna Puella juga en una altra divisió, ha continuat publicant discos i ha col·laborat amb l'elit del rap espanyol (Frank-T, El Chojín, Jotamayúscula, La Mala Rodríguez, entre d'altres). Salt ja només és el punt de partida de les seves gires internacionals.

De la dissolució de Geronación el 2006 en va quedar La Teknika (amb Metro i Dj Soyez) i Urban 33, el projecte d'Urban, que també s'ha dissolt.

En l'àmbit local, l'escena gironina actual ja no té el poder de convocatòria de l'època daurada, però els seus reductes estan presents amb Dj Ero —que, després d'una aturada a la seva carrera per una malaltia, actualment és un incombustible fabricant de *mixtapes* de reconeixement internacional— i Arianna Puella, Nomah i Lexa, a la primera línia del rap estatal.

Alicia Martínez és periodista.

>> Una imatge promocional d'Arianna Puella i, a sota, la portada del seu últim disc, *Kombate o muere*.

>> Portada del primer disc de Nomah, *AnomahliH*. A la dreta, Urban, en solitari.

RELAMPAGO JACK

Arianna Puella juga en una altra divisió i ha col·laborat amb l'elit del rap espanyol (Frank-T, El Chojín, Jotamayúscula, La Mala Rodríguez)

Vents que canvien

Des del triomf de Sangtraït, l'escena musical de l'Alt Empordà s'ha enriquit i diversificat estilísticament

A finals dels anys vuitanta, l'Alt Empordà va tenir un paper important en la revitalització del rock català gràcies a l'èxit de Sangtraït, el grup jonquerenc que va actuar a l'històric concert del Palau Sant Jordi, el 1991, juntament amb Sopa de Cabra, Sau i Els Pets. Alguns d'aquells vells rockers empordanesos continuen actius, però l'escena musical de Figueres i la seva comarca han sabut renovar-se constantment amb noves veus, però també amb festivals com ara l'Acústica, més locals de concerts i un dels millors estudis de gravació del sud d'Europa, Music Lan, d'Avinyonet de Puigventós.

CARLES PUJOL I AUPI > TEXT

A finals de 2013 farà 25 anys de l'edició del disc *Els senyors de les pedres*, l'àlbum d'estrena del grup jonquerenc Sangtraït. L'aventura d'aquest quintet de rock contundent va rebre un impuls extra gràcies a una balada *heavy* titulada «El vol de l'home ocell». Aquella cançó, amb una gran presència de l'harmònica del Papa Juls, va posicionar Sangtraït entre els pioners del nou rock cantat en català.

Eren temps en què l'Alt Empordà era vist com una terra de vents on el rock més metàl·lic i pelut dominava per damunt d'altres varietats musicals. Els culpables d'aquesta visió no del tot aproximada era la popularitat de Sangtraït però també, uns

anys abans, la de Rockson, un grup de curta vida liderat per Frank Vila i Joan Cardoner, que tenia a la bateria Martín Rodríguez, el carismàtic músic que després també marcaria el ritme amb els de la Jonquera. «Herederos del rock» va ser el primer himne del rock altempordanès dels vuitanta.

En aquella època, i per demostrar que no només de rock dur vivia la comarca, es va publicar un recopilatori de títol dalinià, *El gran masturbador*, per retre homenatge al geni pictòric poc després de la seva mort. Allà es reunien una desena de grups nous, i no tan nous, de la comarca. L'infatigable Carles Garcia, del grup rosinc Locura de Amor, va ser un dels motors d'aquell projecte, en què les lletres d'inspiració surrealista caval-

Per demostrar que no només de rock dur vivia la comarca, es va publicar un recopilatori de títol dalinià, *El gran masturbador*

caven sobre temes rock, pop o *heavy*. Va ser una gran oportunitat perquè, en temps de les gravacions dels històrics quatre pistes, un grapat de joves artistes entressin en un estudi de gravació professional i, amb els consells i la producció dels més veterans, aconseguissin que una de les seves cançons sonés amb una qualitat tècnica poc abastable.

La família de Dígit Arts

D'aquella generació van sortir alguns personatges que han consolidat la seva trajectòria professional en el terreny musical. Llibert Julià, guitarrista de Código de Barras, és el director de l'empresa de sonorització Audiodisseny; Jordi Gasull, de Dígit Arts, va crear l'estudi i la discogràfica Ariadna Records; i, per sobre de tots, Joan Trayter, també de Dígit Arts, va ser el cap visible d'un dels estudis de gravació més importants d'Europa, Music Lan, al terme municipal d'Avinyonet de Puigventós, i pel qual han passat, per esmentar-ne alguns, artistes com Shakira, Mariah Carey, Manolo García o Lluís Llach.

De fet, el grup Dígit Arts era una *rara avis* de l'escena empordanesa. En els seus inicis era un grup amb tres teclistes que feia de la tecnologia la seva millor arma sonora. Sintetitzadors, *samplers*, MIDI i Atari eren el seu vocabulari en una escena dominada per les guitarres elèctriques. El tercer home d'aquell projecte era el cantant Jordi Rubau, un altre dels músics amb una constància envejable que lidera l'agrupació Empordà Music, que aglutina un grapat de formacions altempordaneses. De la família Dígit Arts encara en surt una peça més, el guitarrista Jordi Solé, que, amb els anys, ha esdevingut un dels enginyers de so més reputats del país. Va fundar Music Lan amb Trayter i Rubau i és, actualment, el cap visible d'aquests estudis de gravació. Dóna continuïtat a l'excel·lent tasca realitzada per Joan Trayter, que va morir l'any 2002, quan tenia només 30 anys i era considerat un dels productors amb més talent del país.

A mitjan anys noranta, mentre Sangtraït feia quilòmetres per Catalunya i es gestava Music Lan, una nova generació de joves bandes s'agrupava sota el nom d'Empordà Rock per obrir-se camí i buscar espais on tocar. Un dels actius més importants d'aquella associació era un dels components del grup Txerra!,

Xavi Pascual, que, amb els anys, ha acabat convertint-se en el director de Promo Arts Music, responsable de festivals com l'Acústica de Figueres, que enguany arribarà a l'onzena edició, i Sons del Món, que ja suma cinc edicions en poblacions com Vilabertran i Roses. Aquell jove Xavi Pascual ja començava a demostrar el seu esperit emprenedor lluitant per aconseguir oportunitats per als grups de la seva generació. Un d'aquells va ser Without, reconvertit anys més tard en Miau Miau i que, recentment, ha donat a conèixer la seva nova mutació Me & Dalí, el projecte de música electrònica del seu cantant Danielgon.

A grans trets hem recordat l'escena altempordanesa dels vuitanta i els noranta, dins la qual també caldria fer esment a un altre dels artistes destacats, Joanjo Bosch. La seva primera banda, Zulo, va marcar la

>> A dalt, Sangtraït, el 2001, l'any de la seva separació. A sota, Los Guardianes del Puente: Quim Mandado i Martín Rodríguez, de Sangtraït, i Joan Cardoner.

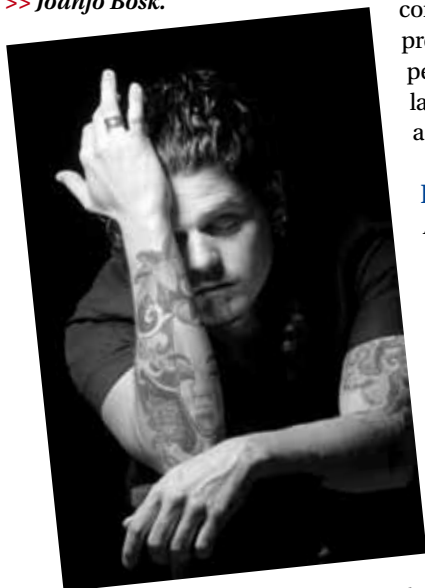
Per Music Lan, al terme municipal d'Avinyonet de Puigventós, han passat artistes com Shakira, Mariah Carey, Manolo García o Lluís Llach

>> **Lupe Villar**, de *Sangtraït*, durant la seva etapa en solitari. A la dreta, *Bananna Beach*, a l'últim *Dia de la Música a Figueres*.

>> **Joanjo Bosk**.

segona meitat dels noranta amb lletres contestatàries i una sonoritat dura i urbana. Bosch, que passaria una etapa com a cantant d'Àspid, ha anat evolucionant en les formes musicals i s'ha convertit en un cantautor d'esperit rocker que ha musicat poemes d'autors empordanesos en el seu disc *En el temple del vent*. Bosk, amb «k» final com a nom artístic, combina la seva faceta creativa amb l'empresarial. És el director del Soul Cafè, un petit local figuerenc on, diferents dies a la setmana, es pot escoltar música en viu a ritme de blues, jazz i pop-rock.

La música, avui

Actualment, la música en viu a Figueres té molts més espais que en dècades passades. Regularment es poden escoltar bandes més o menys consolidades en bars com el Jem Casey's o Music Hall, a la plaça del Sol, o al Coyote del recinte firal. A la comarca també aposten pels concerts el Sí-kim d'Empuriabrava, el Si Us Plau o l'Ona de Roses i el Sindicat de Garri-guella, un dels locals més actius en els darrers mesos. Així, la música en viu deixa de ser patrimoni de festes majors i festivals i arriba als locals. Si fins ara calia esperar a l'Embarraca't de la festa figuerenca

o a les programacions estiuenques a Roses, l'Escala o Llançà, actualment el rock s'ha anat escampant per nous petits locals, una feina que en dècades passades havien fet el Picasso de Roses, el Charly de Figueres o el Nex d'Empuriabrava.

I quines són les bandes més actives del moment? En un temps en què enregistrar un disc en condicions és molt més fàcil i fer-lo córrer per la xarxa s'ha convertit en la gran alternativa a les ràdios, l'Empordà respira música eclèctica pels quatre cantons. Hi ha una escena rumbera amb grups com Mercado Negro, Bananna Beach, Els Delai o Rumba Tramuntana. Dekrèpits, amb el seu èxit «Boletaires», encapçalen la moguda *ska* que té en The Cuit's i Bacons una continuïtat garantida. El rock guitarrer continua sent el dominant amb Direcció Prohibida, Desenkant, o uns joveñissims Thunders of Hell, i agafa sons més extrems amb [Mute] i Erm. El pop també respira amb Crossing i Màrmar, mentre que els abanderats dels sons més *indies* són Hot Penguins, Littlesicks o The Onions. Hi ha aires *glam* en les propostes de Neurotic Hell i Glamour Pussy, mentre que No Problemo s'aproximen al blues i al jazz amb un destacable àlbum instrumental de debut titulat «Pas a pas». També pel blues es deixen portar les cançons de Pablo Gui-

Aquell jove Xavi Pascual ja començava a demostrar el seu esperit emprenedor lluitant per aconseguir oportunitats per als grups de la seva generació

rao Trio que, després d'editar el seu primer àlbum i guanyar el concurs Joan Trayter a l'Embarracat de Figueres, ja agafen la carretera per presentar-se més enllà de Catalunya.

Més veterans són els Dirty Jobs, que poden marcar-se un centenar llarg de *bolos* a l'any amb versions d'AC/DC, The Who o, fins i tot, la banda sonora de *Grease*, combinades amb les seves creacions. Les versions semblen una porta oberta a molts locals per altres grups com Blue Duck o In-Audito o Pinocchio.

Entre els cantautors d'essència rockera hi ha Robert Molina, Sílvia de la Vega, Lakaste i, després del seu exitós pas per «El número 1», d'Antena 3, s'obre un futur més que interessant per a la jove vilafantenca Laia Vehí, que ja s'ha començat a obrir camí amb *These days*, el seu primer single de composició pròpia.

I d'aquells que es feien sentir fa 25 anys, què en queda? Doncs Quim Mandado i Martín Rodríguez, de Sangtraït, tenen en mans un nou projecte al costat de Joan Cardoner (exTerratrèmol). Es diuen Los Guardianes del Puente (LGP), i ja pensen en el seu segon àlbum. Un altre exSangtraït, l'harmonicista Papa Juls, ha activat la seva *blues band*, mentre que la que va ser guitarrista del grup jonquerenc, Lupe Villar, es va estrenar en solitari amb el disc *Kcor d Rock*.

En resum: tants caps, tants barrets. El rock tocat per la tramuntana viu alimentat des de les bones escoles de música de la comarca, i lliure de prejudicis. Els clàssics mai no moren, però és la sang jove la que revitalitza l'escena amb propostes per a tots els gustos, des de la festa a la reflexió, passant per l'actitud, la tècnica i les ganes de sorprendre. Agafant el nom d'una de les noves entitats que va néixer per potenciar el Dia Internacional de la Música, podem afirmar que l'escena musical altempordanesa és Inkieta.

Carles Pujol i Aupí és periodista.

>> A l'esquerra, Dekrèpits. A la dreta, Dígit Arts, reunits el març passat per homenatjar Joan Trayter.

>> Màrmara.

Ara que enregistrar un disc és molt més fàcil i fer-lo córrer per la xarxa és l'alternativa a les ràdios, l'Empordà respira música eclèctica pels quatre cantons

Els altres Liverpools

La Celler de Ter, Sant Feliu de Guíxols, Vidreres i Celrà han estat i encara són epicentres d'una gran activitat musical amb caràcter propi

L'any 2000 es va publicar a la Celler de Ter el disc recopilatori *Suxivpahan*, que reunia una desena de grups sorgits d'una escena musical inusualment activa, de la qual actualment han quedat com a llegat més destacat l'Orchestra Fireluche i el festival de música electrònica i art digital

Fade. D'altra banda, Sant Feliu de Guíxols s'ha convertit en tot un referent del *hardcore* i de la música independent en general, gràcies al club Atzavara i el Sant Feliu Fest, tots dos renascuts aquest any. Altres localitats com ara Vidreres i Celrà també han fet interessants contribucions a la música realment alternativa.

>> *Petit Fours.*

XEVI CASTILLÓN > TEXT

Séller's, Ubi Sunt, Xacam, Insípid, Van de Kul, Petit Fours, Aquitamxé, Haihober's, Alitosis i Nou Disseny. Amb les sigles de tots aquests grups cellerencs es va formar el títol d'un disc recopilatori, *Suxivpahan*, publicat l'any 2000 per certificar la bona collita musical que hi havia en aquell moment a la Celler de Ter, «el Liverpool català», com se'n va arribar a dir en algun moment de màxima eufòria. Els Séller's havien tingut l'època daurada en els anys seixanta, la qual cosa justificava el subtítol del disc (*La Celler de Ter, 1960-2000. Diccionari*

Amb les sigles de deu grups cellerencs es va formar el títol d'un disc recopilatori, *Suxivpahan*, publicat l'any 2000

XEVI TRIADÓ

>> *Orchestra Fireluche.*

de fressa), però la gran majoria dels altres grups participants estaven formats per músics joves que tenien una autèntica sensació d'escena compacta, amb una orgullosa denominació d'origen. David Sarsanedas, que va arribar a ser membre d'Aquitam-xé, Petit Fours, Ubi Sunt i els recentment renascuts Xacam, creu que la Cellerà té les condicions ideals perquè es produeixi un fenomen musical d'aquest tipus: «Té la mida perfecta, perquè no és ni massa gran ni massa petita; està a prop de Girona, i té un teixit associatiu molt important».

Sarsanedas és actualment membre de l'Orchestra Fireluche, una singular formació cellerensa que treballa amb joguines i altres instruments gens convencionals, i els Luthiers Drapaires, en una òrbita encara més reciclable i experimental. També és un dels organitzadors del Festival d'Arts Digitals i Electrònica, el Fade, que al juliol va celebrar la seva quarta edició a la Cellerà, amb un programa que combinava actuacions en directe, discjòqueis, instal·lacions artístiques,

noves tecnologies aplicades a la creació i tallers de formació per a totes les edats.

També és fill de la generació de *Suxivpahan* Le Croupier, el personatge creat per Carles Cors, exmembre de Petit Fours, per crear i interpretar una música que beu del cabaret i d'altres fonts suburbials, amb una bona dosi d'ironia i teatralitat.

Tot i que bona part dels grups de *Suxivpahan* es van tornar a reunir el 2010 en un concert commemoratiu del desè aniversari del disc, i encara que la Fireluche i el Fade han transcendit molt més

>> *Le Croupier.*

De la Cellerà de Ter se'n va arribar a dir «el Liverpool català» en algun moment de màxima eufòria

>> *No More Lies,*
a Sant Feliu de Guíxols.

enllà dels límits municipals, la Cellerà no té ara una escena musical tan activa com a l'any 2000. Però Sarsanedas és molt optimista sobre el futur immediat: «Els músics cellerencs de la nostra generació vam ser majoritàriament autodidactes, però actu-

alment funciona una escola de música que està completament desbordada per la gran demanda que hi ha d'estudis musicals en el poble, i crec que poden sortir coses molt interessants d'aquesta nova generació, amb molta més formació que nosaltres».

>> *Bullitt.*

XEVI CASTILLÓN

Sant Feliu i l'Atzavara

Sant Feliu de Guíxols no és només la seu del festival d'estiu més antic de Catalunya, el de la Porta Ferrada, que aquest any celebra el seu 50è aniversari. Sant Feliu també és conegut per tenir des dels anys seixanta una important escena musical, que en els noranta es va reorientar cap al *hardcore* a través de l'Atzavara Club i de grups com ara Be Yourself, Hopeful, No More Lies i, més recentment, Bullitt. A través de l'Atzavara i del Sant Feliu Hardcore Fest, que posteriorment perdria el terme *hardcore* per obrir-se a altres músiques de caire alternatiu, grups de tot el món van passar per Sant Feliu, i això també va encoratjar les bandes locals. L'Atzavara i el Sant Feliu Fest han estat hi-

Sant Feliu també és conegut per tenir des dels anys seixanta una important escena musical

>> *Kop.*

vernant un temps, però aquest any han renascut, el primer com a TZVR i, el segon, dins la programació de la Porta Ferrada. També han tornat a l'activitat, després d'un llarg parèntesi, No More Lies. El seu cantant i guitarrista, Santi Garcia, és també el responsable de l'estudi de gravació Ultramarinos Costa Brava, on vénen a realitzar els seus enregistraments grups provinents d'arreu de l'Estat espanyol i d'altres països.

El Soroll de Vidreres i l'Speereth de Celrà

Podríem trobar escenes musicals, amb diferents nivells d'activitat i color local, en moltes altres localitats de les comarques gironines. Una escena que caldria destacar és la de Vidreres, on l'associació Soroll està portant a terme una important tasca de dinamització i organització de concerts, sovint en una línia de rock força contundent i sempre alternatiu, que té com a màxima expressió l'H-Titud Festival. En aquest context favorable han sor-

git grups com ara Illinoise. També a Celrà va haver-hi en els anys noranta les circumstàncies adequades perquè aparegués un grup tan combatiu, sonorament i ideològicament, com ara Speereth, que posteriorment donaria pas a Kop, un grup que continua molt actiu en la seva lluita, tot i l'empresonament del seu cantant, Juanra (2002-2007), acusat de col·laboració amb ETA.

Xevi Castellón és professor, editor i músic.

A Celrà, en els anys noranta, va apareixer un grup tan combatiu, sonorament i ideològicament, com ara Speereth, que posteriorment donaria pas a Kop